

Київський національний торговельно-економічний університет
СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ
Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
Сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015

ЗАТВЕРДЖЕНО
Голова приймальної комісії
_____ А.А. Мазаракі
_____ 2020 р.

ПРОГРАМА
вступного фахового випробування
для здобуття освітнього ступеня магістра

галузь знань	07 «Управління та адміністрування»
спеціальність	072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
освітньо-професійна програма	«Міжнародні фінанси»

Київ 2020

ВСТУП

Вступне фахове випробування має комплексний характер і проводиться з базових дисциплін, які формують професійні знання й навички майбутнього магістра.

Вступне випробування відбувається у вигляді тестування.

Мета тестування – виявлення рівня підготовки вступника, ступінь володіння ним теоретичними та практичними знаннями, професійними вміннями і навичками, здобутими за час навчання на рівні «бакалавр».

Завдання тестування – встановлення та оцінювання результатів (компетенцій) навчання вступників.

Програма фахового випробування складається з чотирьох розділів, що відповідають базовим дисциплінам:

1. Фінанси.
2. Інвестування.
3. Фінансовий ринок.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Розділ 1. ФІНАНСИ

Історичні аспекти виникнення та розвитку фінансів. Необхідність фінансів, їх роль у ринковій економіці. Характерні ознаки фінансів, їх суспільне призначення. Об'єкти та суб'єкти фінансових відносин. Функції фінансів, їх сутність. Моделі фінансових відносин у суспільстві. Фінансові ресурси, їх суть, призначення та джерела формування.

Фінансова система, її сутність, засади та принципи побудови. Складові фінансової системи. Зміст, основні напрями та завдання фінансової політики. Фінансовий механізм: суть, складові елементи та роль у реалізації фінансової політики держави. Управління фінансами: поняття, об'єкти, суб'єкти та елементи. Стратегічне та оперативне управління фінансами. Сутність, мета, завдання та методи фінансового планування. Фінансовий контроль, його зміст, необхідність, види та форми.

Державні доходи, їх економічне значення та джерела формування. Об'єкти та суб'єкти відносин у формуванні державних доходів. Система державних доходів. Класифікація державних доходів. Методи мобілізації державних доходів. Зміст, форми прояву та рівень функціонування державних видатків. Принципи організації державних видатків. Система державних видатків та її складові. Класифікація державних видатків. Методи фінансування державних видатків.

Бюджетна система України, її сутність, етапи становлення. Види бюджетів в Україні. Зведений бюджет, його призначення, види. Принципи бюджетної системи. Бюджетна класифікація: її значення та складові. Склад бюджетного законодавства.

Сутність, призначення та роль бюджету держави. Бюджет як економічна категорія. Функції державного бюджету. Система доходів державного бюджету, їх класифікація. Сутність, характеристика, склад, структура державних видатків. Класифікація видатків бюджету.

Бюджетний дефіцит, його види. Державний борг, його складові. Бюджетна політика у системі державного регулювання економіки.

Суть, призначення та необхідність податків. Ознаки та функції податків. Класифікація податків. Елементи податку та їх характеристика. Податкова система держави: суть, структура та принципи побудови. Податкова політика держави: суть, мета, завдання та види.

Державні цільові фонди: сутність та класифікація. Фінансові ресурси державних цільових фондів, їх зміст, джерела формування та напрями використання.

Поняття, призначення та функції державного кредиту. Форми державного кредиту. Державний борг, його поняття, причини виникнення, наслідки зростання, види та форми. Зміст та складові системи управління державним боргом. Методи управління державним боргом.

Місцеві фінанси: суть, об'єктивні передумови виникнення, специфічні ознаки та функції. Поняття системи місцевих фінансів, принципи її побудови, структурні елементи та особливості функціонування. Фінансові ресурси місцевого самоврядування: зміст, джерела та специфіка формування.

Фінанси домогосподарств, їх зміст, значення та функції. Джерела формування та напрями використання фінансових ресурсів домогосподарств.

Фінансовий ринок як економічна категорія, його суспільне призначення. Мета, завдання та функції фінансового ринку. Об'єкти та суб'єкти фінансового ринку. Класифікація фінансових ринків. Інструменти фінансового ринку, їх зміст, необхідність та види.

Економічна природа та функції страхування. Принципи страхування, їх сутність. Класифікація страхування, її наукове та практичне значення. Страховий ринок: поняття, основні учасники та чинники, що впливають на його стан, інфраструктура.

Фінансова безпека держави, її суть, значущість та складові. Основні наслідки впливу різних видів загроз на фінансову безпеку держави. Індикатори, їх зміст, класифікація та роль у формуванні системи фінансової безпеки держави.

Міжнародні фінанси: поняття, функції, місце та роль у сучасній світовій економічній системі. Світовий фінансовий ринок, його призначення, характерні ознаки та функції. Мета створення та завдання міжнародних фінансових інституцій.

Список рекомендованих джерел

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI із подальшими змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI із подальшими змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
3. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 р. № 2664-III із подальшими змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
4. Про цінні папери і фондовий ринок: Закон України від 23.02.2006 р. № 3480-IV із подальшими змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
5. Онищенко В.О., Бережна А.Ю., Пащенко Л.О., Чичкало-Кондрацька І.Б. Фінанси (державні, корпоративні, міжнародні): підручник/ В.О. Онищенко, А.Ю. Бережна, Л.О. Пащенко, І.Б. Чичкало-Кондрацька. – К.: ЦУЛ, 2016. – 600 с.
6. Карлін М.І., Івашко О.А., Проць Н.В. Фінанси України: навч. посіб / М.І. Карлін, О.А., Н.В. Проць та ін. – К.: Кондор, 2017. – 332 с.
7. Кремень О.І., Кремень В.М. Фінанси: навч. посіб / О.І. Кремень, В.М. Кремень. – К.: ЦУЛ, 2018. – 412 с.
8. Федосов В. М. Теорія фінансів: підручник/ за ред. В.М. Федосова. – К.: Знання, 2017. – 572 с.

Розділ 2. ІНВЕСТУВАННЯ

Економічна сутність інвестицій. Роль інвестицій у соціально-економічному розвитку суспільства. Класифікація інвестицій. Принципи інвестування.

Інвестиційна діяльність як сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави з реалізації інвестицій. Зміст стадій інвестиційного циклу: передінвестиційні дослідження, інвестиційна, експлуатаційна. Стадії інвестиційного процесу.

Суб'єкти інвестиційної діяльності. Класифікація інвесторів за спрямованістю основної діяльності, цілями інвестування, формою власності, належністю до резидентів. Права та обов'язки інвесторів. Держава як суб'єкт інвестиційної діяльності.

Фізичні особи як основні постачальники інвестиційного капіталу. Форми особистих заощаджень. Чинники, що визначають обсяг та структуру заощаджень населення. Поняття фінансових посередників, їх інвестиційні цілі та місце у інвестиційному процесі. Функціональні

учасники інвестиційної діяльності: девелопери, ріелтори, інжинірингово-консалтингові фірми, аудитори, будівельні та еккаунтингові компанії.

Об'єкти інвестиційної діяльності.

Сутність інвестиційного клімату країни. Звужений, ризиковий та факторний підходи до оцінювання інвестиційного клімату. Макроекономічні чинники інвестиційної активності. Чинники, які формують інвестиційний клімат країни. Поняття інвестиційної привабливості регіону, показники, що її визначають.

Інвестиційна політика держави. Принципи побудови інвестиційної політики. Сутність і необхідність державного регулювання інвестиційної діяльності. Форми впливу держави на інвестиційні процеси. Прямі та непрямі методи державного регулювання інвестиційної діяльності. Інституціональне забезпечення державного регулювання інвестиційної діяльності.

Формування грошових потоків від реальних та фінансових інвестицій. Чинники, які впливають на зміну вартості грошей в часі. Дисконтування та нарощування вартості чистих грошових потоків. Сутність та складові дисконтної ставки. Принципи формування дисконтних ставок. Умови використання методу простого та складного відсотка.

Методи оцінювання ефективності інвестицій, що враховують фактор часу. Бюджетна, соціальна, екологічна ефективність інвестицій.

Ліквідність інвестицій, критерії рівня ліквідності. Класифікація інвестицій за ознакою ліквідності. Склад фінансових втрат інвестора при конвертації інвестицій у грошову форму. Класифікація інвестицій за рівнем фінансових втрат при конвертації. Залежність рівня фінансових втрат від терміну трансформації інвестицій у гроші. Премія за ліквідність.

Сутність та класифікація інвестиційних ризиків. Основні методи їх оцінювання. Послідовність дій при управлінні інвестиційними ризиками. Основні методи зниження рівня ризиків: страхування, диверсифікація, лімітування, еккаунтинг, заставні операції, гарантування тощо.

Сутність та склад реальних інвестицій. Капітальні вкладення як форма реальних інвестицій. Значення капітальних вкладень. Структура вкладень в основні засоби виробництва: економічна, технологічна, відтворювальна, галузева, територіальна.

Сутність нерухомості, її основні види. Характеристика нерухомості як об'єкту інвестування. Склад доходів власника нерухомості. Оцінка об'єктів нерухомості з використанням методу порівняльного аналізу, методу капіталізації доходу, витратного методу.

Сутність інновацій та їх основні типи (товарна, технологічна, ринкова, маркетингова, управлінська). Інноваційна діяльність як одна із форм інвестиційної діяльності. Поняття та особливості інноваційного процесу. Основні форми інноваційних інвестицій та їх характеристика. Державна інноваційна політика. Функції держави у сфері підтримки

інновацій. Форми і методи державного регулювання інноваційної діяльності. Фінансування інновацій.

Сутність і організаційні форми венчурного підприємництва. Форми державного стимулювання розвитку венчурного підприємництва. Інвестиції в об'єкти інтелектуальної власності. Форми, види інтелектуальної власності.

Поняття, значення і цілі фінансових інвестицій. Сутність цінних паперів. Групи цінних паперів. Визначення інвестиційних якостей акцій та облігацій. Причини, що знижують ефективність вкладень у цінні папери. Досягнення цілей інвестування (дохідність, ризик, ліквідність, безпечність, зростання) при вкладенні в окремі види цінних паперів. Рейтингова оцінка цінних паперів, вітчизняні та міжнародні рейтингові агентства. Моделі визначення поточної ринкової вартості та дохідності акцій та облігацій. Фондова біржа, біржові індекси. Сутність та етапи формування портфеля цінних паперів, його ризик та дохідність. Методи управління портфелем цінних паперів.

Сутність, форми, види та значення іноземних інвестицій. Основні типи іноземних інвесторів. Сфери та правовий режим іноземного інвестування в Україні. Інститути міжнародної інвестиційної діяльності (група Світового банку, Міжнародний банк реконструкції та розвитку, Міжнародний валютний фонд).

Сутність та склад інвестиційних ресурсів. Фінансові ресурси інвестування. Етапи формування та алгоритми визначення обсягів інвестиційних ресурсів. Види джерел формування інвестиційних ресурсів: за титулом власності, національною приналежністю інвестора, по відношенню до суб'єкта інвестування. Якісна характеристика власних, позикових та залучених джерел інвестиційних ресурсів. Методи фінансування інвестицій (повне самофінансування, акціонування, лізинг, змішане фінансування).

Поняття вартості капіталу. Середньозважена вартість капіталу. Визначення вартості окремих джерел фінансування інвестицій: позикового капіталу, власного капіталу. Оптимізація структури джерел фінансування інвестиційної діяльності. Ефект фінансового леверіджу: податковий коректор, диференціал, коефіцієнт фінансового леверіджу.

Способи реалізації інвестиційних проектів (підрядний, господарський та змішаний). Договори (контракти), які регулюють інвестиційний процес. Складові договору. Основні види договорів. Обов'язки замовників і підрядників. Тендери та способи їх проведення.

Особливості ціноутворення в інвестиційній сфері.

Список рекомендованих джерел

1. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 р. № 1560-XII із подальшими змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

2. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 р. № 40-ІУ із подальшими змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
3. Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон: Закон України від 13.10.1992 р. № 2673-ХІІ із подальшими змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
4. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23.02.2006 № 3480-ІV із подальшими змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
5. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність : підруч. для студ.вищ. навч.закл. / Т. В. Майорова. – Київ : Центр учбової літератури, 2018. – 470 с.
6. Пересада А.А. Інвестування: навч. посіб. / А.А. Пересада. – К.: КНЕУ, 2004. – 250 с.
7. Василенко Л.І., Василенко А.В. Інвестування. Опорний конспект лекцій. – К.: КНТЕУ, 2012.

Розділ 3. ФІНАНСОВИЙ РИНОК

Сутність і значення фінансового ринку. Класифікація фінансових ринків. Учасники фінансового ринку та їх функції. Конкуренція на фінансовому ринку. Властивості фінансових активів та їх класифікація. Основні та похідні, пайові та боргові фінансові інструменти.

Пайові фінансові інструменти та їх види. Основні відмінності між акціями і облігаціями. Акції та їх види. Права власників простих та привілейованих акцій. Власник акцій та номінальний утримувач. Види ціни акцій. Фактори, що визначають ринкову ціну акції. Види доходу акціонерів.

Поняття про акціонерні товариства. Публічні акціонерні товариства. Приватні акціонерні товариства. Вимоги щодо емісії акцій. Дематеріалізація випуску акцій. Органи акціонерного товариства. Права акціонерів. Корпоративні операції з акціями. Дивідендна політика та її види. Поняття про міжнародний ринок акцій. Американські та глобальні депозитарні розписки (ADR та GDR). Первинне публічне розміщення IPO.

Сутність фундаментального аналізу та його порівняння з технічним аналізом. Підготовка аналітичних оглядів на фондовому ринку. Огляд акціонерного товариства (Company Profile). Розрахунок і порівняльний аналіз основних фінансових коефіцієнтів (fundamentals): EPS, P/E, SPS, P/S, MC.

Боргові фінансові інструменти та їх види. Сутність облігацій та їх види. Погашення та строк обігу облігацій. Дата / період погашення

облігацій. Фіксований строк погашення та дострокове погашення облігацій за вимогою їх власників. Погашення облігацій грошима та не грошове погашення. Види ціни облігації. Дисконт (ажіо) та премія (дизажіо). Курс облігацій. Валюта продажу облігацій. Дохід за облігаціями. Фактори формування ринкових цін на облігації. Зворотній зв'язок динаміки відсоткових ставок та руху ринкових цін на облігації. Види доходу за облігаціями. Поняття про угоду РЕПО. Сутність операцій РЕПО, що здійснюються між Національним банком України та банками з державними облігаціями України. Види операцій РЕПО. Поняття про емісію облігацій. Прийняття рішення про розміщення облігацій підприємств. Реєстрація випуску та проспекту емісії облігацій в НКЦПФР. Особливості випуску облігацій місцевих позик. Емісія державних облігацій України. Сутність єврооблігації та їх класифікація за емітентами.

Сутність спотових і строкових фінансових ринків. Поняття про деривативи (похідні). Фінансові деривативи як вид фінансових інструментів. Види похідних фінансових інструментів.

Поняття про опціони. Опціон call (на купівлю) та опціон put (на продаж). «Європейські» та «американські» опціони. Продавець та покупець опціону, їх права, обов'язки та ризики. Ціна виконання опціону. Приклади використання опціонів як способу хеджування ризику операцій з фінансовими активами. Внутрішня вартість опціону та вартість у часі. Премія за опціон. Опціон «при грошах» та «поза грошима». Основні фактори, що впливають на премію опціону за ризик.

Сутність форвардних та ф'ючерсних контрактів. Відмінності між форвардними та ф'ючерсними контрактами. Базові активи форвардів та ф'ючерсів. Укладання форвардного контракту: продавець та покупець, термінологія контракту. Ціна форварду та дата поставки. Переваги та недоліки форвардного контракту. Ф'ючерсні контракти: їх стандартність, біржовий обіг та ліквідність. Особливості ф'ючерсного контракту. Поняття ф'ючерсного контракту, порядок його укладення та виконання. Поняття ф'ючерсної ціни і закономірності її зміни в часі. Учасники ф'ючерсного контракту: хеджер та спекулянт, їх роль на ринку ф'ючерсів.

Поняття про доходність операцій з фінансовими активами. Розрахунки доходності активу за період володіння та її особливості: приведення інвестицій до однієї валюти за умови мультивалютних інвестицій; урахування інфляції. Інфляційна складова доходності. Номінальна та реальна доходність фінансового інструменту. Використання сценарного підходу у прогнозуванні доходності інвестицій.

Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок». Основні види діяльності на фондовому ринку. Учасники ринку цінних паперів. Професійні учасники фондового ринку. Сегменти фондового ринку. Фондові біржі. Фондові індекси. Принципи розкриття інформації на фондовому ринку. Державне регулювання та саморегулювання на ринку цінних паперів.

Основи функціонування грошово-кредитного ринку. Сутність грошово-кредитного ринку як особливого сектору фінансового ринку. Попит на гроші. Пропозиція на гроші як реальна грошова маса та її визначення. Грошовий агрегат та його склад. Грошова база та її складові. Сутність рівня монетизації економіки та його розрахунки. Грошово-кредитна політика як невід'ємний компонент антиінфляційної політики. Регулювання обсягу грошової маси. Норматив обов'язкового резервування коштів, що встановлює НБУ банкам. Поняття про облікову ставку НБУ. Рефінансування банків та види кредитів комерційним банкам, що надає НБУ: овернайт; онкольний кредит; ломбардний кредит; обліковий кредит; кредити для підтримки ліквідності. Поняття про відкритий ринок та операції НБУ на відкритому ринку. Поняття грошової позики, позички та кредиту. Фінансовий кредит та банківський кредит. Класифікація кредитів. Поняття про міжбанківський ринок. Міжбанківські депозити та кредити. Овернайт та репо як основні види операцій на міжбанківському ринку. Кредитні рейтинги та їх прогноз. Рейтинги агентств Standard & Poor's, Moody's. Рейтинги України як держави-позичальника.

Основні поняття валютного ринку: іноземна валюта; валютний курс; котирування; крос-курс валют; операції спот на валютному ринку; поточний курс; форвард-курс; форвардна валютна угода; конверсійні операції; валютна позиція. Міжнародна валютна система. Поняття міжнародної ліквідності. Сутність валютного ринку. Суб'єкти валютного ринку. Основні функції валютного ринку: кліринг; хеджування; спекуляція. Поділ валютних ринків на міжнародні, регіональні та національні, залежно від обсягу, характеру валютних операцій та набору використовуваних валют. Провідна роль банків у здійсненні валютних операцій на валютних ринках. Інтервенції держави на валютному ринку та її форми: режим вільного флоатингу; система фіксованих валютних курсів; система керованого флоатингу. Сутність валютних операцій за законодавством України та їх класифікація: операції, пов'язані з переходом права власності на валютні цінності; міжнародні розрахунки; перекази коштів з банку платника в банк одержувача. Валютне регулювання і валютний контроль. Поняття про дисконтну та девізну валютну політику, що проводить НБУ. Золотовалютний резерв та його склад. Шляхи поповнення золотовалютних резервів. Валютний контроль.

Список рекомендованих джерел

1. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23.02.2006 № 3480-IV (зі змін. та доповн.).
2. Про акціонерні товариства: Закон України від 17.09.2008 №514-VI (зі змін. та доповн.).
3. Про іпотечні облигації: Закон України від 22.12.2005 № 3273-IV (зі змін. та доповн.).

4. Про інститути спільного інвестування: Закон України від 05.07.2012 № 5080-VI (зі змін. та доповн.).
5. Порядок та умови видачі ліцензії на провадження окремих видів професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів): Рішення НКЦПФР від 14.05.2013 №817.
6. Про затвердження Правил (умов) здійснення діяльності з торгівлі цінними паперами: брокерської діяльності, дилерської діяльності, андеррайтингу, управління цінними паперами : Рішення НКЦПФР від 25.09.2012 № 1284.
7. Про затвердження Положення про функціонування фондових бірж: Рішення НКЦПФР від 22.11.2012 № 1688.
8. Біржовий фондовий ринок в Україні [Текст]: Навч. посіб. для фахівців фонд. ринку / [Бурмака М. О. (керівник) та ін.]. - Київ: АДС УМКЦентр, 2014. - 409 с.
9. Дегтярьова Н.В., Леонов Д.А., Січевлюк В.А. та ін. Фондовий ринок в Україні: Навчальний посібник/ за заг. ред. Леонова Д.А. - К.: УІРФР, 2015.- 600 с.
- 10.Клименко, В. В. Фінансовий ринок [Текст: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. В. Клименко, Л. М. Акімова, Л. М. Докієнко. — Київ : Центр учбової літератури, 2015. — 357 с.
- 11.Словник фахівця фондового ринку: Навч. посібник./ Чернявська Є., Яриш О., Сененко І., Валенко О. – К.: Центр учбової літератури, 2013. –76 с.
- 12.Торгівля цінними паперами в Україні [Текст]: навчальний посібник / авт. кол. : С.О.Москвін, Н.В. Дегтярьова, К.К. Бовкун, Д.С.Бутенко [та ін.] - К. : АДС УМКЦентр, 2015. - 344 с.

КРИТЕРІЇ
оцінювання знань на вступному фаховому випробуванні
для здобуття освітнього ступеня магістра

1. Загальні положення:

Мета фахового випробування – оцінити відповідність знань, умінь та навичок вступників згідно з вимогами програми вступного фахового випробування.

2. Структура екзаменаційного білета:

Екзаменаційний білет з фахового випробування складається з 50-ти закритих тестових завдань.

3. Критерії оцінювання:

- Рівень знань оцінюється за 200-бальною шкалою.
- Серед відповідей на тестове завдання вступнику слід обрати одну правильну.
- Правильна відповідь на тестове завдання оцінюється у 4 бали, а неправильна – у 0 балів.
- Особи, які отримали менше 100 балів до наступних випробувань не допускаються та участі у конкурсі не беруть.